

**IZJAŠNENJE BOSNE I HERCEGOVINE
NA NACRT IZVJEŠTAJA RADNE GRUPE ZA UNIVERZALNI PERIODIČNI PREGLED
BIH – TREĆI CIKLUS - A/HRC/WG.6/34/L.14**

U odnosu na preporuke trećeg ciklusa Univerzalnog periodičnog pregleda ljudskih prava ovaj dokument je rezultat zajedničkog rada Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, Viskog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, Ministarstva civilnih polsova Bosne i Hercegovine, Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine, Agencije za državnu službu Bosne i Hercegovine, vlada entiteta: Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske te Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kao i entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca.

Bosna i Hercegovina je primila ukupno 207 preporuka. U okviru usvojenog Nacrta izvještaja Radne grupe, Bosna i Hercegovina je prihvatila 204 preporuke od čega je 68 preporuka prihvaćeno kao preporuke koje su u procesu implementacije ili su već implementirane. Bosna i Hercegovina je odbila 3 preporuke (120.73, 120.132 i 120.44).

U odnosu na naknadno razmotrene preporuke, Bosna i Hercegovina daje sljedeće komentare

Institucionalni kapaciteti i koordinacija

Preporuke: 120.24, 120.26, 120.27 - prihvataju se.

Preporuka: 120.5, 120.6, 120.7, 120.8, 120.11, 120.28, 120.38, su u procesu implementacije.

Na nivou entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine uspostavljeni su sistemi praćenja sektorskih politika za koje je potrebno nastaviti procese usklađivanja sa strategijama na međunarodnom nivou. Također postoji različiti stav entiteta Republika Srpska u pogledu donošenja strateških dokumenata u oblasti ljudskih prava i diskriminacije tako da će se u narednom periodu raditi na usaglašavanju i uspostavi mehanizama za praćenje provedbe preporuka o ljudskim pravima.

1. Ombudsmani i OPCAT

Preporuke: 120.2, 120.10, 102.4, 120.12, 120.13, 120.14, 120.15, 120.16, 120.17, 120.18, 120.19, 120.72, 120.74, 120.75, prihvataju se.

2. Borba protiv korupcije

Preporuke: 120.71, 120.108, 120.109, prihvataju se.

4. Građanska i politička prava

4.1. Zabrana diskriminacije

Preporuke: 120.9, 120.21, 120.22, 120.42, 120.112, 120.113, 120.114, 120.116, 120.117, 120.118, 120.119, 120.120, 120.40, 120.45, prihvataju se.

Preporuke: 120.39, 120.48, 120.49, 120.50, su u procesu implementacije.

Od strane nadležnih Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko distrikta usvojene su i provode se politike za osobe sa invaliditetom te posebne mjere za zaštitu starijih osoba. Također su usvojene i provode se mjere na zaštiti manjina posebno Roma. Kada je u pitanju zaštita LGBTI osoba i žena usvojeni su i provode se državni i entiteski gender akcioni planovi na osnovu kojih se provode mjere usmjerene na zaštitu LGBTI zajednice i marginaliziranih grupa žena. Djelovanje u ovoj oblasti u narednom periodu zahtjeva efikasniju implementaciju utvrđenih mjera u okviru politika i strategija koje se odnose na zaštitu marginaliziranih grupa.

4.2. Ravnopravnost spolova

Preporuke: 120.55, 120.148, 120.149, 120.151, 120.150, 120.153, 120.154, 120.155, 120.158, 120.159, 120.164, 120.167, prihvataju se.

Preporuke: 120.37, 120.53, 120.147, 120.152, 120.156, 120.157, 120.160, 120.161, 120.162, 120.163, 120.165, 120.166, 120.168, 120.169, **su u procesu implementacije.**

Usvojeni su i provode se državni i entiteski gender akcioni planovi koji sadrže mjere usmjerene na ravnopravnost spolova i mjere koje se odnose na zastupljenost žena u vlasti. Ove mjere uključuju i provedbu kampanja za podizanje svijesti u cilju ohrabriranja žena da se kandiduju za javne pozicije tokom održavanja izbora. U okviru implementacije zakona iz oblasti socijalne zaštite provode se mjere zaštite porodice i zaštite majki i djece te socijalne mjere kojim se nastoji poboljšati položaj porodica sa više djece. Postoje dobri primjeri realiziranih konkretnih mjera ekonomskog osnaživanja žena za koje se predlaže da u budućnosti budu dodatno ojačane. Nadležna entitetska ministarstva izvjestila su da se u kontinuitetu implementiraju Akcioni planovi za razvoj poduzetništva žena u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj. Kada je u pitanju sprječavanje nasilja nadležne vlasti u Bosni i Hercegovini, odnosno entitetske vlasti provode strategije za borbu protiv nasilja u porodici i mjere za suzbijanje seksualnog nasilja koje uključuju i podršku žrtvama nasilja. Započeti su i procesi usklađivanja zakona u Bosni i Hercegovini sa Istanbulskom konvencijom.

4.3. Pravo na život, slobodu i sigurnost

Preporuka 120.73, **ne prihvata se**, usvojena je Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine kojim je odredba o smrtnoj kazni stavljena van snage.

4.4. Sloboda izražavanja i medija

Preporuka: 120.3, 120.41, 120.59, 120.60, 120.61, 120.62, 120.63, 120.64, 120.85, 120.86, 120.89, 120.92, 120.93, 120.94, 120.95, 120.97, 120.98, prihvataju se.

Preporuke: 120.46, 120.51, 120.84, 120.87, 120.88, 120.90, 120.91, 120.99, 120.100, 120.102, **su u procesu implementacije.**

U Bosni i Hercegovini odnosno na entiteskom i kantonalnom nivou kao i u Brčko distrikta Bosne i Hercegovine postoje zakoni koji se odnose na javno okupljanje ali je iste neophodno harmonizirati u skladu sa evropskim standardima iz oblasti ljudskih prava.

Nadležna Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine (RAK) navela je da je pitanje upotrebe službenih jezika u programima javnih RTV servisa regulisano Zakonom o javnom RTV sistemu te da pravila i propisi Agencije ne sadrže odredbe koje regulišu pitanje upotrebe službenih jezika i pisma u programima pružalaca medijskih usluga.

Također je uspostavljen sistem za zaštitu žena (novinarki) uključujući i sudsku zaštitu u slučajevima prijetnji i nasilja nad njima ali je potrebno rješavanje ovih predmeta učiniti efikasnijim. Postojeći pokazatelji ukazuju na preduzimanje mjera u rješavanju slučajeva napada na novinare i medijske profesionalce s tim da je potrebno uspostaviti bazu podataka i pratiti sve slučajeve napada na novinare u Bosni i Hercegovini. Postojeći zakoni garantuju slobodu izražavanja i pravo pristupa informacijama, a ovi zakoni su dobro usklađeni sa međunarodnim standardima.

4.5. Vjerske slobode

Preporuke: 120.106, 120.57, prihvataju se.

Preporuka: 120.52, **je u procesu implementacije.**

Ovo pitanje smatramo veoma značajnim i u vezi sa istim postoji potreba za nastavkom aktivnosti koje osiguravaju multietnička i multireligijska prava i slobode s posebnim aspektom na ljudska prava izbjeglih, raseljenih, interno raseljenih osoba i povratnika.

4.6. Pravosuđe, uključujući nekažnjivost i vladavinu prava

Preporuke: 120.1, 120.20, 120.23, 120.29, 120.30, 120.31, 120.32, 120.33, 120.34, 120.65, 120.66, 120.67, 120.68, 120.69, 120.76, 120.101, 120.103, 120.104, 120.105, 120.107, 120.178, **prihvataju se.**

Preporuke: 120.35, 120.36, 120.96, 120.110, **su u procesu implementacije.**

Revidirana strategija za procesuiranje ratnih zločina na nivou Bosne i Hercegovine u toku je usvajanja s tim da je potrebno nastaviti sa jačanjem stručnih kadrova i neovisnosti pravosudnog sistema. Republika Srpska je navela da je formirana nova republička upravna organizacija pod nazivom Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica, koja ima mandat da saraduje na pitanjima procesuiranju ratnih zločina.

Na nivou Bosne i Hercegovine usvojen je Strateški okvir za reformu javne uprave za period 2018-2022 s tim da je u narednom periodu potrebno uložiti velike napore kako bi se osiguralo usklađivanje propisa s načelima reforme javne uprave i osigurala efikasnija provedba strategije i politička podrška sistemu koordinacije reforme javne uprave, kao i adekvatna finansijska sredstva za njeno promoviranje.

4.7. Trgovina ljudima

Preporuke: 120.58, 120.77, 120.78, 120.79, 120.80, 120.81, 120.82, 120.83, prihvataju se.

5. Ekonomska, socijalna i kulturna prava

Preporuke: 120.47, 120.56, 120.121, 120.122, 120.123, 120.124, 120.125, 120.126, 120.129, prihvataju se.

Preporuke: 120.70, 120.127, 120.128, 120.130, **su u procesu implementacije.**

U Bosni i Hercegovini porovode se strategije i politike koje su usmjerene na ekonomski razvoj i smanjenje socijalne isključenosti s tim da će u narednom periodu razmatrati mogućnost donošenja okvirne politike.

Stav vlade Republike Srpske je da je donošenje strategija iz oblasti zdravstvene zaštite, zaštite okoliša uključujući borbu protiv zagađenja vazduha u nadležnosti entiteta.

Također je ova vlada mišljenja da ne postoji potreba za usvajanjem „nacionalnog“ akcionog plana za poslovanje i ljudska prava.

5.1. Obrazovanje

Preporuke: 120.25, 120.131, 120.139, 120.140, 120.141, 120.143, 120.145, **prihvataju se.**

Preporuke: 120.133, 120.134, 120.135, 120.136, 120.137, 120.138, 120.142, 120.144, **su u procesu implementacije.**

Nadležne obrazovne vlasti entiteta imaju različit stav u vezi obrazovanja na maternjem jeziku. Obrazovne vlasti preduzele su ipak značajne aktivnosti koje se odnose na usklađivanje zajedničke jezgre nastavnih planova i programa u školama zasnovane na ishodima učenja. Stalnim poboljšanjem nastavnih planova i programa, te njihovim provođenjem nastoji se zaustaviti svaki vid diskriminacije i segregacije u školama, dok se istovremeno značajno poboljšava kvalitet obrazovanja i uvodi sistem inkluzivnog obrazovanja za djecu sa invaliditetom. Također je za pola smanjen broj „dvije škole pod jednim krovom“ u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Preporuka: 120.132, **se ne prihvata** s obzirom da je pripadnicima nacionalnih manjina osiguran jednak pristup obrazovanju.

5.2.Prava iz kulture

Preporuka: 120.146, **prihvata se.**

6.Ranjive grupe

6.1.Prava djeteta

Preporuke: 120.170, 120.171, 120.172, 120.173, 120.174, 120.175, 120.176, 120.177, **su u procesu implementacije.**

S obzirom da je predviđeno donošenje Akcionog plana za djecu po osnovu novih preporuka iz V i VI periodičnog izvještaja po Konvenciji o pravima djeteta, vlade entiteta, Brčko distrikt Bosne i Hercegovine i kantona imaju nadležnost u oblastima zaštite djece bez staranja, djece sa invaliditetom i maloljetnih prestupnika.

Nadležne institucije Republike Srpske istakle su da imaju nadležnosti koje se odnose na zaštitu osoba sa invaliditetom pa time i djece, te zaštitu djece od nasilja uključujući i tjelesno kažnjavanje i seksualno zlostavljanje djece i suzbijanje maloljetničkog prestupništva i podrške porodicama i zdravlju djece, suzbijanje rada djece kao i da aktivno rade na implementaciji strategija i drugih politika.

6.2.Osobe sa invaliditetom

Preporuke: 120.180, 120.181, 120.185, 120.186, 120.187, 120.188, 120.189, 120.190, 120.191, **prihvataju se.**

Preporuke: 120.179, 120.182, 120.183, 120.184, 120.192, **su u procesu implementacije.**

Proces inkluzije djece sa invaliditetom započet je u entitetima i kantonima kao i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine. Entitetske vlade su izradile strategije za poboljšanje položaja osoba sa invaliditetom, što zahtjeva proces harmoniziranje zakona u cilju zaštite svih svih bez obzira na uzrok invaliditeta.

U oblasti zdravstvene zaštite potrebno je i dalje jačati sistem zdravstvene zaštite izbjeglih, raseljenih, interno raseljenih i povratnika i među njima osoba sa invaliditetom.

6.3. LGBTI

Preporuke: 120.43, 120.54, su u procesu implementacije.

Vlada Republike Srpske je stala da ne postoji potreba za izradom strategije za ovu oblast jer su ova pitanja rješena kroz postojeće gender strategije.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je predložila usvajanje Okvirnog akcionog plana u ovoj oblasti.

Vlade entiteta su u 2016. i 2017. usvojile operativne planove za provođenje GAP Bosne i Hercegovine, koji su uključili mjere za unapređenje prava LGBTI osoba, a koji predstavljaju prve institucionalne planove za unapređenje prava LGBTI osoba u Bosni i Hercegovini. Jedan od najvažnijih rezultata u okviru realizacije navedenih planova je usaglašavanje krivičnih zakona sa međunarodnim pravnim standardima koji regulišu prava LGBTI osoba.

Preporuka 120.44: **ne prihvata se.**

Stav Vlade Republike Srpske je da ne postoji potreba za izradom posebnog plana za uskladjivanje nacionalnog zakonodavstva koje se odnosi na diskriminaciju na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta zbog činjenice da je pitanje seksualne orijentacije već uređeno državnim zakonima Zakonom o ravnopravnosti spolova i Zakonom o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine.

6.4.Nacionalne manjine

Preporuke: 120.115, 120.193,120.194, 120.195, 120.196, 120.197, 120.198, 120.199, 120.200, **prihvataju se.**

6.6.Izbjeglance i migranti

Preporuke: 120.111, 120.201, 120.203, 120.204, 120.205, 120.206, 120.207, **prihvataju se.**

Preporuka: 120.202 – **je u procesu implementacije.**

Nadležne vlasti u Bosni i Hercegovini u skladu sa svojim mogućnostima osiguravaju humane i zakonite uslove smještaja migranata uz pomoć donatorskih sredstava iz razloga što za povećan priliv migranata potrebno je obezbjediti dovoljno smještajnih kapaciteta.